- 64 -

TEĞÂBÛN SÛRESİ

Mushaftaki sıralamaya göre kitabımızın 64., nüzûl sıralamasına göre 108., mufassal kısmı beşinci sûreler grubunun ilk sûresi olan Teğâbûn sûresi, Medine-de nâzil olmuş olup âyetlerinin sayısı 18'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlüne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Adını 9. âyetindeki "Teğâbûn" kelimesinden almış âlimlerimizden çoğunluğun beyanına göre Medine'de nâzil olmuş 18 âyetlik bir sûre ile karşı karşıyayız. İnşallah bu sûresinde Rabbimizin yüce bilgileriyle muhatap olacağız. Bizi bilgileriyle şereflendiren, bize yolumuzu gösteren Rabbimize hamd olsun. Sûrenin kimi âyetlerinin Mekkî olduğunu söyleyen âlimlerimiz de vardır.

Sûrenin ilk bölümünde mü'min kâfir ayırımı yapılmaksızın tüm insanlığa seslenilmektedir. Tüm insanlık Allah'tan gelen yüce mesaja, Rabden gelen hayat programına imana çağrılmaktadır. Bu konuda dört temel ilkeye dikkat çekilmektedir.

Bunlardan birincisi; Tüm kâinat ve ondan bir parça olan şu içinde yaşadığınız dünya sahipsiz değildir. Tüm bu varlıklar tesadüfen meydana gelmiş, başıboş, gayesiz değildir. Onların tümünü meydana getiren bir sahip, bir yaratıcı vardır. O da mutlak güç ve kudret sahibi olan Allah'tır. O her türlü noksan sıfatlardan münezzeh, tüm mükemmel sıfatların sahibidir. O'nun böyle yüce, azamet sahibi oluşuna, ya-ratıcı ve yönetici oluşuna tüm mevcudat şahitlik

etmektedir. Bir bakın şu kâinata. Her şeyde O'nun tek Rab ve İlâh olduğunu, tüm varlıkların da O'nun kulu kölesi olduğunu anlayacaksınız.

İkincisi; bu kâinat ve içindeki canlı cansız tüm varlıklar gayesiz, boş yere, laf olsun, oyun eğlence olsun diye yaratılmamıştır. Tüm varlıklar hikmet ve hakimiyet sahibi Allah tarafından mutlak bir hikmete bağlı olarak yaratılmıştır. Öyleyse zinhar bu hayatın boşluğuna hükmederek bir düşünce, bir inanış üretip hayatınızı mahvetmeyin. Sizi var eden Rabbinizin sizi imtihan için var ettiğini ve sonunda tüm yaptıklarınızdan hesaba çekileceğinizi bir an bile hatırınızdan çıkarmayın. Çünkü sonunda hüsrana mahkum olursunuz.

Üçüncüsü; Rabbiniz sizin yaratılışınızı en güzel bir şekilde tak-dir buyurmuştur. Akıl, irade ve duyularla donatarak sizi imtihana hazırlamıştır. Sizi Rabbinizin görsel ve işitsel âyetlerine mutabakat edebilecek bir kapasitede yaratarak iman ve küfürden birini tercihle karşı karşıya bırakmıştır. Bunlardan her ikisini de seçebilecek bir özgürlük vermiştir. Özgür iradelerinizle sonucuna kendiniz katlanmak kayd u şartıyla bunlardan dilediğinizi seçebilirsiniz. İmanı da küfrü de tercih edebilirsiniz. Ama unutmayın ki bu seçimlerinizin sonuçları farklı olacaktır. Seçiminizi imandan yana kullanırsanız farklı bir sonuç, küfürden yana kullanırsanız farklı bir sonuç sizi beklemektedir. Birisinde cennet, ötekisinde cehennem vardır. İşte Allah sizi şu anda demektedir. Tercihinize bakacak ve sonunda sizi onun karşılığıyla buluşturacaktır.

Dördüncüsü; öyleyse sakın ha sakın bu dünyada başıboş bırakıldığınızı sanmayın. Keyfinize göre bir hayat yaşamaya izinli olduğunuzu zannetmeyin. Sizi var eden Allah'ın sizin adınıza gönderdiği kitabından ve o kitabın pratiği olan peygamberden habersiz bir hayat yaşamaya kalkışmayın. Unutmayın ki yaşadığınız bu hayatın sonunda Allah huzuruna döndürülecek ve orada her şeyiniz ortaya dökülecektir. Hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz. Allah sizlerin yaptıklarınızı, söylediklerinizi bildiği, kalplerinizden geçirdiğiniz niyetlerinizi ve hayallerinizi de bilmektedir. her şeyiniz O'nun bilgisi ve kontrolü altındadır.

Bundan sonra söz kâfirlere çevrilmektedir. Onların akıllarının erdirilmesi için geçmiş tarih üzerinde düşünmeye ve ibret almaya çağrılırlar. Hiç düşünmez misiniz ki, sizden önce niceleri bu dünyadan gelip geçmiştir. Onlardan kimileri küfrü tercih ettikleri, Allah'la çatışma içinde bir hayat yaşadıkları ve kendilerine gönderilen Allah elçilerini reddettikleri için helâk edilmişler, yerin dibine batırılmışlardır. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Allah'a ve elçilerine kafa tutan hiçbir toplum Allah'la ve O'nun helâk yasasıyla baş edebilmiş değildir. Âhireti, ölüm ötesi dirilişi ve hesabı kitabı reddederek yaşayan hiçbir fert, hiçbir toplum sonunda Allah'ın huzuruna gitmekten kurtulamamıştır. Hepsi Allah huzuruna gittiler. Allah dünyayı kirleten bu pisliklerin tümünü öldürüp defterlerini dürmüştür. Eğer sizler de kendi âkıbetinizin onlarınki gibi olmasını

istemiyorsanız, akıllarınızı başlarınıza almak zorundasınız. Allah'ın size yol gösterici olarak gönderdiği kitabına tabi olmak ve Allah bilgisi rehberliğinde bir iman yoluna girmek ve küfrü, inkârı ve şirki terk etmek mecburiyetindesiniz. Unutmayın ki yarınının bugün yaptığınız tercihinize göre takdir edilecektir. Bu dünyada Allah'a, Allah'tan gelen hayat programına Allah'ın istediği gibi iman edip bu imana dayalı sâlih ameller işleyenler sonunda cennete uçarlarken, inkâr edip fesadı tercih edenler, Allah düzenini bozanlar da cehenne-me akıp dolacaklardır buyurulmaktadır.

Bundan sonra söz tekrar mü'minlere çevrilerek, onlara birtakım talimatlar verilmektedir.

Ey mü'minler, şunu kesinlikle bilesiniz ki yaşadığının bu imtihan dünyasında iyi-kötü, hayır-şer, başarı-kayıp, zafer-mağlubiyet, hastalık-sağlık, fakirlik-zenginlik olarak başınıza ne gelmişse hepsi Allah'ın takdiriyledir. Her şey imtihan sebebiyledir. Rabbiniz size gönderdikleriyle sizi denemektedir. Öyleyse kötü şartlarda imtihana çekildiğiniz zaman sabretmek zorundasınız. Çünkü Allah sabredenleri kendi yoluna iletecektir. Her şart altında Rabbinize kulluğunuzu bozmamalısınız. İmtihan gereği şartlar zorlayınca iman ve kulluğunuzda geri adım atmamalısınız. Unutmayın ki zor şartlar altında dininden dö-nen, Allah'a kulluğunda geri adım atan bir kimse bu davranışıyla Allah'ın izni olmadıkça başına geleceklerden yine kurtulamayacaktır. Sonunda yine Allah ne dilemişse o olacaktır. Dini konusunda vereceği taviz onun için hiçbir şeyi değiştirmeyecektir. O halde Allah her şeye kâdir iken geri adım atmanız sadece sizin kendi kendinizi büyük musibetlere ve helâke atmanızdan başka bir işe yaramayacaktır. Unutmayın ki en büyük musibet kişinin Allah desteğini kaybetmesidir. Allah'ın korumasından mahrum kalan kişiyi kim ne kadar koruyabilecek de?

Yine ey mü'minler, şunu da hiçbir zaman unutmayın ki, iman ettik deyivermekle her şey bitmiyor. Dilinizle kelime-i tevhidi söyleyivermekle iş bitti sanmayın. İman sadece bir iddiadan ibaret değildir. Eğer böyle olsaydı bütün münâfıklar da Müslüman sayılırdı. Öyleyse iman Allah ve Resûlüne itaat ve teslimiyeti gerektirir. Her konuda Allah ve Resûlüne itaat etmeyen kişi kendisine gelebilecek her musibete, her zarara kendisini açmış ve sorumluluğu kendisi üstlenmiş demektir. Mü'min kendisine değil, Allah'a güvenen kimsedir. Bir Müslüman için malı, mülkü, eşi ve çocukları bir imtihan sebebidir. Çünkü bir müslümanı bu dünyada Allah'a kulluktan, O'nun emirlerini yerine getirip, yasaklarından kaçınmaktan çoğunlukla bunlar ala kor. Onun içindir ki bu imtihan konularına çok dikkat etmek zorundadır. Onlarla ilişkisini Allah'tan bağımsız, Allah'ın kitabından ve elçisinin sünnetinden habersiz belirlememelidir. Malımıza, eşimize, çoluk çocuğumuza ilişkin görevlerimizi,

sorumluluklarımızı vahiyle belirlemezsek onlar bizim için bir fitne sebebi oluverir de bizi cehenneme götürürler Allah korusun.

Yine unutmayın ki, her insan gücü nispetinde sorumluluk taşır. Allah hiçbir kuluna gücünü aşan yük yüklememiştir. Öyleyse Allah sizi neyle imtihana çekmişse, size ne tür imtihan soruları göndermişse gücünüz yettiği kadar onlarla Allah'a kul köle olmaya çalışın. Allah'ın hududunu çiğnemekten sakının buyurulmaktadır. İşte bu minval üzere devam eden sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya başlayalım inşallah. Rabbim anlayış ve kavrayış lütfetsin. Anladıklarımızla iman edip hayatta yaşamaya muvaffak kılsın inşallah.

Sûrenin ilk âyeti tesbihatla başlıyor:

1. "Göklerde olanlar ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih ederler. Hükümranlık O'nundur, övülmek O'na mahsustur. O her şeye kâdirdir."

Göklerde ve yerlerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eder. Melekler, cinler, insanlar, bitkiler, madenler, canlılar, cansızlar, yıldızlar, dağlar, taşlar tüm varlıklar Allah'ı tesbih eder. Ancak kendilerine özgürlük verilen, iradeli yaratılan insanlar ve cinlerden Allah'a iman etmeyenler hariç herkes ve her şey Allah'ı tesbih etmektedir. Gerçi onlar da kerhen Rablerini tesbih etmektedirler. Ya da iradeleriyle Allah'ı tesbih etmiyorlarsa da bedenleriyle, âzâlarıyla, elleri, ayaklarıyla tes-bih ediyorlar.

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih ediyor, Allah'a kulluk ediyor, Allah'ın istediği kulluk programını icra ediyor, Allah'ı gündeme alıyor, Allah'ın tek Rabb ve İlâh oluşunu kabul ediyorlar. Çünkü:

Mülk O'nundur, hamd da O'na aittir. Allah her şeye Kâdirdir. Göklerin ve yerin mülkü O'nunsa, Mâlik, yaratıcı O'ysa, her şey O'na aitse, yetki, güç, kuvvet, egemenlik, saltanat O'nunsa, elbette hamd da, yüceltme, övme, üstünlük de O'na aittir. Mükemmel O'dur, eksiksiz, kusursuz O'dur. Allah, her şeye güç yetiren, herkese galip olandır. O'nun gücünün, kuvvetinin, egemenliğinin, saltanatının ulaşmadığı hiçbir yer yoktur. Bu dünyada her şeye güç yetireceği, hayat verip öldüreceği gibi, öbür tarafta da dilediklerine hükmedip cehenneme, dilediklerini de cennete göndermeye kâdir olandır.

Mülk elinde olan, mülke sahip olan Allah hamde lâyıktır. Hamd ile mülk arasında bir ilişki vardır. Mülk kiminse, hamde lâyık olan da O'dur. Övülmeye, sevilmeye, şükredilmeye, kulluk edilmeye, teslim olunmaya, itaat edilmeye, sözü dinlenmeye, arzuları, yasaları uygulanmaya lâyık olan sadece Allah'tır. Ondan başka hiçbir kimsenin hamde, şükre, övgüye, kulluğa hakkı yoktur. Hamd, Allah bilgisine, Allah kitabına müracaat ederek bir hayat yaşamaktır.

Mülkün sahibi olarak bu dünyada hamd sadece O’na ait olduğu gibi, ahirette de sadece O’na aittir. Dünyada da, ukbâda da övgü sadece O’nun hakkıdır.

Bu dünyada Allah’a hamd edenler, Allah’ı, Allah’ın istediği bir hayatı övenler, Allah’ın istediği gibi kulluk yaparak Allah’ın övdüklerini övenler, Allah’ın övdüklerine sahip çıkanlar, yarın ahirette de O’na hamd edecekler. Dünyada Allah’ı mülkün sahibi, kendilerinin sahibi bilerek O’nun istediği bir hayatı yaşayanlar, ahirette de sadece Rable-rini yüceltmeye devam edecekler ve bu dünyada Rablerini yüceltmelerinin, Rablerinin istediği kulluğu gerçekleştirmelerinin karşılığı olarak cennette kendilerinin de şanlarının, şereflerinin yüceltilmesine şahit olacaklardır. Rableri tarafından dünyadaki hamd etmelerine karşılık cennetin ve nîmetlerin ayaklarının altına serilmesine, akla hayale gel-medik nîmetlerin kendilerine sunulmasına şahit olacaklar ve orada da bu mülkünü kendilerine lütfeden Rablerine hamd edecekler.

Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi mülkün sahibi olan, mülk elinde olan, hamde lâyık olan ve her şeye güç yetiren hamd eder, O’-nu tesbih ederler. Rabbimiz insana bir kitap, vahiy göndererek kendisini tanıtmıştır. Acaba öteki varlıklara kendisini nasıl tanıtmıştır, bunu bilmiyoruz.

Evet, yerden, göğe ve hatta fezanın derinliklerine kadar dikkatli baktığınızda, her şeyin Allah'ın zaaf, ayıp ve noksanlardan mü-nezzeh olduğuna şehadet ettiğini görürsünüz. Şayet O'nun zat, sıfat, fiil ve işlerinde küçük bir noksanlık ya da kusur olsaydı, böylesine mü-kemmel bir nizama sahip olan kainatın ayakta kalması mümkün olmazdı. Aksine biz bu kainatın eksiksiz, muazzam bir işleyişi olduğunu müşahede ediyoruz. Yani, kainatın yegane Meliki O'dur. O, kainatı yaratıp harekete geçirmekle kalmayıp, her an bu kainatı idare etmektedir. O'nun bu yönetiminde hiçbir kimsenin ortaklığı söz konusu değildir. Şayet mahlukatın bir kısmında geçici ve sınırlı bir tasarruf yetkisi bulunuyorsa, bu yetkiyi onlar, kendiliklerinden (zorla) elde etmiş değildirler. Bu yetkiyi onlara Allah Teâlâ vermiştir. Allah'ın dilediği bir zamana kadar, bu yetkilerini ellerinde tutabilirler. Dilediğinde ise, Allah, bu yetkiyi onlardan alır. Öyleyse hamde lâyık olan sadece O'dur. Kendisine kulluk edilmeye lâyık olan O’dur.

2. “Sizi yaratan O’dur; kiminiz inkârcı kiminiz mü’mindir. Allah, yaptıklarınızı görendir.”

Sizi Allah yarattı. Yaratan Allah’tır ama gel gör ki kiminiz kâfir, kiminiz mü’mindir. Yaratıcınız O iken, hayatınız O’ndan, her şeyiniz O’na aitken, kiminiz bunu kabul edip mü’min olurken, kiminiz inkâr ediyorsunuz. Kiminiz yaratıcıyı kabul edip O’na iman ederken, kiminiz de reddedip kâfir oluyorsunuz. Bunu şöyle kısaca maddeleştirelim inşallah:

a) "Sizi O yarattı. Sonra bazılarınız O'nun yaratıcı olduğunu kabul ederken, bazılarınız inkar etti." Bu anlam, birinci ve ikinci cümlenin birlikte okunmasından çıkmaktadır...

b) "Sizi O yarattı ve mümin veya kafir olmakta sizleri serbest bıraktı. O bu konuda sizleri zorlamadı. İman veya inkârınızdan sorumlu olan sizlersiniz." Bu anlamı sonra gelen, "Allah yaptıklarınızı görmektedir." şeklindeki cümle de teyit etmektedir.Yani, size bu serbestiyi vermekle, sizin bu serbestiyi nasıl kullanacağınızı denemektedir.

c) "O, iman edersiniz diye, sizi selim fıtrat üzere yarattı. Ancak bu fıtrat üzere yaratıldıktan sonra, kimileriniz fıtratının aksine inkar etmiş, kimileriniz ise fıtratı doğrultusunda iman etmek suretiyle, yaratıcısına tabi olmuştur." Bu âyet Rum sûresi'nin 30. âyeti ile birlikte mütalaa edildiğinde, yukarıdaki anlam daha sarih anlaşılır. "O halde yüzünü hanif olarak dine, Allah'ın insanları kendisi üzerine yarattığı fıtrata döndür." "Allah'ın yaratılışında bir değişim yoktur. İşte dosdoğru din. Ama insanların çoğu bilmiyorlar."

d) Allah'ın sizi nasıl yarattığını düşünecek olursanız O'nun si-ze verdiği nimetlerden, yine O'nun verdiği vücut sayesinde istifade edebildiğinizi görürsünüz. Şayet O sizi bu şekilde yaratmış olmasaydı, sizler yaratıcınıza karşı gelme imkanı bile bulamazdınız. Fakat bazılarınız hiç düşünmeden, yahut yanlış düşünerek inkar yoluna geçerken, bazılarınız da iman ederek, fıtrat üzere olan doğru yola tabi olurlar.

Sizi O yarattı. Mü'min ve kâfir olma konusunda sizleri serbest bıraktı. Allah sizi böyle yaratmasaydı, asla O'na küfretme imkânı bulamazdınız. Öyle değil mi? Şu anda inkâr ederken bile insan O'nun verdiği ağzı kullanmaktadır.

İman edesiniz diye Allah sizi selim bir fıtrat üzere yarattı. İnsan, İslâm fıtratı üzerine yaratılmıştır. Ama sonradan haricî etkilerle kiminiz bu fıtrî özelliğini öldürerek kâfir oluyor. Unutmayın ki Allah yaptıklarınızı görmektedir. Allah yeryüzünde böyle bir yasa koymuştur. İnsanları özgür yaratmıştır. Kimseyi ne mü'min olmaya, ne de kâ-fir olmaya zorlamamıştır. Hattâ Rabbimiz kendilerindeki geçici güç ve kuvvetlerini Allah'tan değil de kendilerinden zannederek kendisine kafa tutmalarına, kendisiyle savaşa tutuşmalarına bile müsaade et-mektedir. Yeryüzünde Allah'a hayat hakkı tanımayacağız, yeryüzünde Allah'a inanmış bir tek Müslüman bırakmayacağız şeklindeki hezeyanlarına bile müsaade etmektedir. Rabbimiz yasayı böyle koymuştur. Eğer Rabbimiz dileseydi, yeryüzünde bir tek kâfir yaratmaz, hiç kimse de O'na küfredemezdi.

Dikkat ediyor musunuz? Rabbimiz imana da, küfre de imkân veriyor. Bu ne büyük bir hürriyet? Kullarını yoktan yaratan O, onların muhtaç oldukları rızıklarını, yağmurlarını, sularını, havalarını, güneşlerini, yaşam şartlarını yaratan O, ama şu rahmete bakın ki onları illâ da bana kulluk yapacaksınız, illâ da bana bütün bu verdiklerime karşılık teşekkür edeceksiniz demiyor. Düşünün şu anda yeryüzünde hiçbir beşerî sistem Allah'ın kullarına verdiği bu hürriyeti vatandaşlarına vermiyor. Bizim gibi düşüneceksiniz! Bizim gibi inanacaksınız! Bizim istediğimiz şekilde giyineceksiniz! Bizim dediklerimizin dışına çıkmayacaksınız! Laik olacaksınız! Kemalist olacaksınız! Demokrat olacaksınız! Vs, vs… İşte yasaları belirleme hakkını Allah'tan alıp, Allah'ı hayata karıştırmayıp Allah'tan başkalarını hayatta söz sahibi kabul ederseniz, Rabbinizin size tanıdığı hakların milyarda birini bile elde etme hakkınız kalmayacaktır.

Evet, kâfir, küfrü takdir edilen ve üzerine yüklenilen, mümin i-se, imanı takdir edilen ve gereğini yapmaya muvaffak kılınan demektir. Yâni Allah sizi ilmî olgunlukların ve ameliyenin prensiplerini içeren güzel bir yaratılışla yaratmış, bununla beraber bazılarınız yaratılış gereğinin aksine olarak küfrü tercih etmiş ve böylece kâfir olmuş, ba-zılarınız da yaratılışının gereği olarak imanı tercih etmiş ve mümin ol-muştur. Halbuki üzerinize vacip olan hepinizin imanı tercih edip halk ve icat nimetine ve ona bağlı diğer nimetlere şükretmekti. Siz ise yaratılışınız itibarıyla buna kabiliyetli olduğunuz halde öyle yapmadınız da kiminiz kâfir, kiminiz mümin olup gruplara ayrıldınız.

Mamafih bu grup ve fırkalara ayrılmayı, Cebriye'nin dediği gibi kulun hiç bir rolü olmayarak sırf Allah'ın takdirine nispet etmek nasıl doğru değilse, Mutezile'nin anladığı gibi Allah'ın yaratma ve takdiri ol-aksızın sadece kulların yaratmasına nispet de doğru değildir. Ebu Zerr demiştir ki: "Resulullah (s.a.v) buyurdu ki: *"Meni rahimde kırk gün durunca ona nüfus meleği gelir, sonra O Allah'a yükseltilir. Melek "Ya Rab, Erkek mi dişi mi?" der. Allah Teâlâ ne kaza buyuracaksa buyurur. Sonra melek "Cehennemlik mi cennetlik mi?" der. Böylece ne ile karşılaşacaksa o yazılır."* Ebu Zerr bu hadisi rivayet edip Teğâbün Sûresi'nin baş tarafından üç âyeti 3. âyet'e kadar okumuştur. (Suyuti, Durru'l-Mensur: 8/182)

3. "Gökleri ve yeri gerektiği gibi yaratmıştır. Size şekil vermiş ve şeklinizi güzel yapmıştır. Dönüş Onadır."

Allah gökleri ve yeri hakla yaratmıştır. Bu kâinat belli bir hikmete dayalı yaratılmıştır. Yaratıklar başıboş, gâyesiz, hikmetsiz yaratılmamıştır. Allah, yeryüzündeki varlıkları birbirlerine hükmetsinler, bir-birlerini ezsinler diye yaratmamıştır. Hak bir yasayla, hak bir oluşumla yeryüzünde hak hakim olsun, zulüm ortadan kalksın diye gökleri ve yeri yaratmıştır. Hak olan kendi varlığına

delil olsun, şahit olsun diye yaratmıştır. Yarattığı kullarından da hak bir kulluk istemiştir.

"Sizi şekillendirdi, şekillerinizi güzel yaptı" Bu ifade ile insanın sadece yüzü değil, Allah'ın insana bağışladığı ve onların yardımıyla insanın hayatını idame ettirdiği bedeni yapısı ile kuvvet ve yetenekleri kast olunmaktadır. İnsan bu iki özelliğiyle diğer tüm mahluktan üstündür ve dolayısıyla onlar üzerinde hüküm sürmektedir. İnsana kullanabilmesi için münasip oranlarda boy, el, ayak ve diğer organlar verilir-ken bilgi elde edebilmesi için hissiyat, elde ettiği bilgiden yararlanabilmesi için düşünme ve muhakeme yeteneği beyin (feraset) ve iste-diği yolu seçmesi ve Allah'ın verdiği yetenekleri hangi yolda kullanacağının bilinmesi için irade kuvveti bağışlanmıştır. Yine insana, yaratıcısına inanıp, inanmama, O'ndan yüz çevirme, başka ilahlar edinme, hatta Allah'a karşı savaş açma özgürlüğü dahi verilmiştir. Tüm bu ye-tenekleri ona vermekle Allah Teâlâ, diğer mahlukat üzerinde, insana fiilen sahip olduğu bir iktidar bağışlamıştır.

Size şekil veren O'dur ve şeklinizi en güzel bir biçimde yapmıştır. Dönüş de O'nadır. Mülk O'nun, yaratıcı O, Musâvvir O, şekil veren O, düzene koyan O, Mâlik O, Rabb O, İlâh O… Gerçekten diğer varlıklar içinde şekli, biçimi en güzel olan insandır. Ama elbette bütün bu nîmetlerin sorulacak bir de hesabı vardır ki, dönüş Allah'a-dır. Hepiniz yaşadığınız bu hayatın sonunda O'na dönecek ve hesabı O'na ödeyeceksiniz.

4. "Göklerde ve yerde olanları bilir; gizlediklerinizi de açığa vurduklarınızı da bilir; Allah, kalplerde olanı da bilendir."

Rabbimiz yine bize olan rahmeti ve merhameti gereği kendisini tanıtmaya devam ediyor. Hamd etmemiz gereken Ben, yüceltmeniz, kulluk etmeniz gereken Ben, bilgisi tam olan Benim diyerek bize zâtını tanıtıyor. Göklerde ve yerde ne varsa hepsini bilen, hepsinden haberdar olan Allah'tır. İşte tesbihe lâyık, gündeme alınmaya lâyık o-lan O'dur. Sizin gizlediklerinizi de açığa çıkardıklarınızı da bilen O'dur. Gizlide, tenhada, hiç kimsenin görmediği yerlerde yaptıklarınızı da bi-len, sadırlarınızda, kalplerinizde olanları da bilen O'dur. İç dünyanızda gizleyip kimseye açmadıklarınızı da bilen O'dur. Ne düşünüyorsunuz? Ne hedefliyorsunuz? Niyetinizde neler var, neler yok onların tümünü bilen Allah'tır.

5. "Daha önce inkâr edip de, inkârlarının karşılığını tadan kimselerin haberi size gelmedi mi? İşlerinin vebalini tattılar. Onlara can yakıcı azap vardır."

Daha önceki kâfirlerin haberi size gelmedi mi? Sizden öncekilerin haberlerini duymadınız mı? Nuh kavmi kâfirlerinin, Hûd kavmi, Salih kavmi, Şuayb kavmi kafirlerinin, Medyen'in, Eykeliler'in, Allah'la savaşan ve

ağızlarının payı verilen Firavunların haberleri size gelmedi mi? Duymadınız mı? Bilmediniz mi onların başlarına gelenleri? Benim kitabımda anlattığım helâk haberlerini gündemlerinize almadınız mı? İlgi kurmadınız mı Benim kitabımla? Okumadınız mı Araf'ı, Şuarâ'yı, Nemil'i, Kasas'ı, En'âm'ı?

Onlar Benimle, elçilerimle, âyetlerimle dalga geçtiler, yan çizdiler, Bana kulluğa yanaşmadılar da sonunda işlerinin vebalini, amellerinin sorumluluğunu tattılar da işleri bitiverdi. Nuh'un (a.s) toplumu 950 yıl kendilerine Allah'ı anlatan, Allah'a kulluğa çağıran Nuh'u (a.s) dinlemedi de, içlerindeki bir kısım zalimlere tâbi oldular. Allah'a kulluğu terk edip içlerindeki bir kısım salih kişileri putlaştırıp Allah yerine ikâme ettiler de, bu eylemlerinin karşılığı olarak Rabbimiz onlara tufan azabını tattırıverdi.

Âd kavmi gücünü, kuvvetini, medeniyetini, teknolojisini putlaştırıp Allah'a ve elçisine kafa tuttu da, bu eylemlerinin vebali olarak Rabbimiz de onlara yedi gün, sekiz gece taş yağdıran bir rüzgar gönderdi ve defterlerini dürüverdi.

Semûd kavmi dünyayı kıbleleştirip saray, köşk sevdasına kapıldı da, Allah'ın kendilerine gönderdiği rahmet olan deveyi öldürme veballeri olarak, Rabbimiz korkunç bir sayha, müthiş bir çığlık göndererek işlerini bitiriverdi.

Lût'un (a.s) kavmi cinsel ahlâksızlığı hemcinslerine götürecek, Peygamber misafiri meleklere saldıracak kadar doruklaştırdı da, Allah melekleriyle şehirlerinin altını üstüne getiriverdi.

Firavun tanrılığa soyunmuştu da Allah denizin dibine gömüvermişti. Yani Allah hepsinin eylemlerinin karşılığını, vebalini tattırmış, acıklı bir azapla dünyada onlara ceza vermiştir.

'Vebâl', sözlükte, otlağın otunun ağır olması demektir. Bura-dan hareketle 'vebâl'e mecâzî olarak mutlak ağırlık ve tehlike, çekil-mez kötü sonuç anlamı verilmiştir. Kavram olarak, sonunda ceza olan fiil, sorumluluk ve azap kazandıran iş demektir. Vebal bir anlamda ağır günahtır. Kişi yaptığı bir işin sonunda, işlediği bir fiilin neticesinde ağır, çekilmez bir karşılık görür. Kişiyi bu ağır karşılığa götüren şeye vebâl denilmektedir.

Türkçe'de de yaklaşık olarak aynı anlamda kullanılmaktadır.

Mâide Sûresi 95. âyetinde hacc görevi yapanlara avlanmak yasakla-nıyor. İhramlı iken avlanan müslüman, öldürdüğü hayvanın dengi bir hayvanı kurban kesmeli veya fakirleri doyurmalı, ya da belirli bir oruç tutmalı. Âyetin sonu şöyle tamamlanıyor: *"... Tâ ki böylece (ihramlı iken avlanan) yaptığı işin vebâlini tatsın."* Demek ki, ihramlı iken av-lanma yasağını ihlâl eden kimse, yaptığı bu hatanın vebâlini yüklen-mekte, karşılık olarak da üç cezâdan birisini

yerine getirmekle so-rumlu tutulmaktadır. Görüldüğü gibi bu cezalar tümüyle dünyalık ce-zâlardır ve hafiftir. Ancak bu âyetteki farklıdır. İnkârcılar, kendilerine gelen peygamberi dinlememenin, Allah'a karşı kibirlenmenin ve meydan okumanın karşılığını, yaptıkları işin sonucunu dünyalık cezâlar ile aldılar. Âhirette ise onları Cehennem azâbı beklemektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim, geçmiş kavimler içerisinde peygamberlerini dinlemeyen, azıp bozgunculuk yapan kimselerin başlarına neler geldiğini, hangi cezaları hak ettiklerini anlatmaktadır.

İnsanların işlediği bütün amellerin karşılığı verilecektir. Sâlih amel işleyenler sevâbını, kötü işler yapanlar, günah işleyenler de onun karşılığını vebâl olarak alacaklardır. Kişinin yaptıklarına karşılık aldığı dünyalık cezâlara vebâl de denilebilir. Görünen o ki, kişi kendi yaptıklarının vebâlini kendisi çeker. Kimse kimsenin vebâlini yüklen-mez. Kur'an'da bu konuda ilginç bir örnek bulunmaktadır:

"Küfre sapanlar, iman etmekte olanlara dedi ki: 'Siz bizim yolumuzu izleyin, sizin hatalarınızı biz yüklenelim.' Oysa kendileri, onların hatalarından hiçbir şeyi yüklenecek değiller. Gerçekten onlar, elbette yalancıdırlar."
(Ankebût, 12)

Evet, vebal; sonunda ceza, şiddet ve azap olan fiil, günah, sorumluluk ve kötü âkıbet anlamında Arapça bir kelime. Vebâl, mera'nın (otlağın) otunun son derece bol olması demektir. Bu manadan hareketle mecazi olarak mutlak ağırlık, vahamet ve çekilmez kötü sonuç olarak kabul edilmiştir. Vebal, Türkçe'de bu mana ile meşhurdur. Ağır günah manasında kullanılması da bundandır.

Bu âyette geçen "vebâl", inkârcıların dünya hayatında karşılaştıkları sıkıntı ve çektikleri ceza demektir. Azap ise, ahirette kendilerine verilecek olan cezadır. Ayrıca kitabımızın başka âyetlerinde suç işleyenlerin işlediklerinin karşılığı olarak kendilerine dünyada verilen cezalar da işlenen suçun "vebâl"i olarak tanımlanmışlardır. Yine me-selâ Talak sûresinde: "vebâl" in dünya hayatındaki, "azab"ın ise, ahi-ret hayatındaki ceza olduğu açıkça anlatılmaktadır.

"Rabbinin ve O'nun elçilerinin emrinden uzaklaşıp azmış nice memleketler halkı vardır ki, biz onları çetin bir hesaba çekmiş ve onlara şaşkınlık verecek bir cezaya çarptırmışızdır. Onlar yaptıklarının vebâlini tattılar. İşlerinin sonucu da tam bir hüsran o!muştur. Allah onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır. O halde ey inanan, akıl selim sahipleri, Allah'tan korkun; Allah size bir uyarı(cı Kitap) indirdi"
(Talak, 8, 9, 10).

Hz. Muhammed (a.s) de, vebâle sebep olan çeşitli kötülükler-den uzak durmayı emretmiş ve bu husustaki bir hadiste şöyle buyur-muştur: "Biri, sendeki kusuru öğrenince, dedikodu yaparak seni kötü-lerse, sen onda bulunan herhangi bir kusurundan dolayı dedikodu-sunu yapma, onda bulunan kusurundan dolayı onu kınama, kötüleme. Böylece bu işin vebâli onun üzerinde olur"
(Ebû Davud, Libâs, 24)

Bütün bunlardan anlaşıldığı gibi, Yüce Allah insanların iyi veya kötü, her türlü amelini tespit eder. İyiliğin mükafatını ve kötülüğün de cezasını verir. İşlenen iyilik veya kötülüğün karşılığı olan mükafat ve-ya ceza, Yüce Allah tarafından dünya da verilebilir, ahirette de. İşte, insanların işlediği kötülük ve günahlarının karşılığı olan ceza dünya hayatında verilirse, ona vebâl, ahiret hayatında verilirse, ona da azap denir. Her insan, işlediği günahın karşılığı olan vebâl ve azabı, kendisi taşıyacaktır. Hiç bir insan başka bir insanın günahının karşılığı olan cezayı, onun yerine taşımayacaktır. Yüce Allah bu hususta şöyle bu-yurmuştur:

Niye böyle yapmış Rabbimiz? Neden cezalandırmış onları?
6. “Bu, kendilerine peygamberleri belgelerle geldiğinde: “Bizi doğru yola bir insan mı eriştirecek?” diyerek inkâr edip gerçeğe yüz çevirmelerinden ötürüdür. Allah hiçbir şeye muhtaç olmadığını ortaya koymuştur. Allah müstağnîdir, övülmeğe lâyık olandır.”

Çünkü onlara Allah’ın elçileri apaçık âyetler, apaçık belgelerle, mûcizelerle geldiler. Allah’ın bu apaçık belgeleri karşısında, “bizi doğru yola bir beşer mi eriştirecek? Bizi hakka, hidâyete bir insan mı ulaştıracak? Bir beşer mi bize hidâyet edecek, yol gösterecek?” diyerek Allah’tan gelen hidâyeti, o hidâyeti getiren Allah elçilerini reddettiler, yüz çevirdiler; Allah da onlardan yüz çevirdi. Allah Ğanî’dir, zengindir, onların imanlarına, kulluklarına ihtiyacı olmayandır, Hamid’dir, övülmeye lâyık olandır.

Eğer sizler de tıpkı sizden öncekiler gibi Rabbinizin sizden istediği bir kulluğu, bir hayatı yaşamaya yanaşmaz, keyfinize göre bir dünya yaşamaya kalkışırsanız, bilesiniz ki Allah sizden müstağnîdir. Allah'ın kimseye eyvallahı yoktur. Allah’ın ne namazlarınıza, ne oruçlarınıza, ne secdelerinize, ne kıyamlarınıza, ne çalışıp çabalamalarınıza, hiçbir şeyinize ihtiyacı yoktur. Allah size muhtaç değildir. Yeryüzündeki tüm kullar, melekler, peygamberler gibi Allah’a kulluk yapsalar bile, bu Allah’ın mülküne bir şey kazandırmayacağı gibi, hepiniz, tüm insanlar Firavun gibi Rabbinize düşmanlık etseniz, O’nunla savaşa tutuşsanız bile bunun bir sineğin kanadı kadar Allah’a bir zararı da dokunmaz. Allah’ın hiçbir zaman kullarından bir beklentisi, bir haceti yoktur.

Dilerse sizin defterlerinizi dürer de, daha önce sizden öncekilerin yerine dünya sahnesine getirdiği gibi sizin yerinize de başkalarını halef kılar. Nuh toplumunu yok edip yerine Âd'ı getirip yerleştirdiği, isyanlarından dolayı Âd'ın da defterini dürüp yerine Semûd'u yerleştirdiği, küfürlerinden ötürü Semûd'u da yerin dibine batırıp yerine başkalarını getirdiği gibi... Veya Selçukluyu, Osmanlıyı yok edip şu anda onların yerine sizleri getirdiği gibi, sizi de yok edip yerinize başkalarını getirir. Öyleyse size hakim olan, sizin üzerinize Kahhâr olan Rabbini-ze teslim olup O'nun istediği hayatı yaşayın. Asla O'nun emirlerine isyan içine girmeyin.

Bakın adamların itirazlarının temel dayanağı şu: "Yani şimdi bir beşere mi tâbi olacağız? Bir insan mı bizi hidâyet edecek? Bir beşer dedikleri Muhammed (a.s)… Beşer diye küçümsedikleri Nuh (a.s), Hûd (a.s), Salih (a.s), İbrahim (a.s), Musâ, Îsâ (a.s) … Bunlar mı Allah'ın bizim hidâyetimiz sebep kıldığı insanlar? Şimdi bizler bizim gibi bir insan olan bunlara mı tâbi olacağız?" diyorlardı. Peki dün de, bugün de bir beşer olarak Allah'ın elçilerine tâbi olmayan bu insanlar acaba kime tâbi oluyorlar? Kimi dinliyorlar? Dün de bugün de bu insanların tâbi olup itaat ettikleri beşer değil mi? Yöneticileri, yasa koyucuları insan değil mi? Hayatlarında söz sahibi kabul edip yasalarını uyguladıkları kimseler insan değil mi? Firavunlar, Karunlar, Nemrutla insan değil mi?

Ya da şu anda peygamberi bırakıp ta kanunlarına tâbi oldukları egemen güçler insan değiller mi? Hattâ bir takım zalim güçler ki, onların zâlimlikleri herkes tarafından bilinmekteyken bile onları kendilerinin peygamberliğine, kendilerinin tanrılığına çağırdıkları zaman onlara itaat ediyorlar. İtiraz edemiyorlar. Ama bir peygamber çıkacak, onların mallarına, mülklerine göz dikmeyecek, onlardan ücret istemeyecek, ırz ve namuslarına tasallut etmeyecek, onlar hakkında hep ha-yır düşünecek, onları iyiliğe çağıracak, bir beşer diye ona tâbi olmazlarken, analarını ağlatan, kendilerini aptal yerine koyan, kendilerine sürüler gözüyle bakan öteki zalim beşerlere itaat edecekler. Gerçekten bu adamların mantığını anlamak mümkün değildir.

7. "İnkâr edenler, tekrar dirilmeyeceklerini ileri sürerler. Ey Muhammed! De ki: "Evet. Rabbime andolsun ki, şüphesiz diriltileceksiniz ve sonra, yaptıklarınız size bildirilecektir. Bu, Allah'a kolaydır."

Kâfirler ölümlerinden sonra tekrar dirilmeyeceklerini zannettiler. Öldükten sonra tekrar diriliş olmayacak, hesap kitap olmayacak, yaptıkları yanlarına kâr kalacak ve sümenaltı edilecekler, unutulup gidecekler. İşte kâfirleri tarih boyunca böyle azgınlaşmaya, Allah'a ve elçilerine kafa tutmaya sevk eden en büyük sebep budur. Tarihin başlangıcından kıyamete kadar

kâfirlerin Allah ve elçilerine savaş açıp yeryüzünde Müslümanları küçük görmelerinin altında yatan sebep işte budur. Dirilişi reddetmeleri, ölüm ötesi hayata hiç ihtimal vermemeleridir. Madem ki dirilmeyecekler, madem ki yaşadıkları bu hayatın hesabı sorulmayacak, o zaman niye inansınlar ki Allah'a ve elçilerine? Niye kaçırsınlar ki bu dünyada keyiflerini? Bu yasaktı, bu haramdı, bu farzdı diye niye hayatlarına bir takım kayıtlar koysunlar ki? Canları ne istediyse, keyiflerine ne uygun gelmişse öylece bir hayat yaşarlar, olur biter. İşte böyle düşünüyorlar.

"Peygamberim onlara de ki: "Rabbime andolsun ki muhakkak siz dirilirsiniz ve amelleriniz size haber verilir. Bu Allah'a göre hiç de zor değil, gâyet kolaydır. Ölümlerinizden sonra tekrar dirileceksiniz ve bu dünyada yapıp ettiklerinizin tamamı size haber verilecektir. İstediğiniz kadar dirilmeme zannıyla hayatınızı sürdürün, istediğiniz kadar hayatınızı bu zanna bina ederek yaşayın, mutlak dirilecek ve hesaba çekileceksiniz. Bu Allah için çok kolay bir şeydir. Zor mu zannediyorsunuz? Allah sizi tekrar diriltemez mi zannediyorsunuz? Sizi ilk defa yoktan var eden O değil mi? İlk defa yaratan, ikinci defa yaratmaktan âciz mi kalacak? Eğer bu iş zannettiğiniz gibi zor ve imkânsızsa, ilk defa yaratmak zordur. İşte gördüğünüz gibi Biz sizi, gökleri, yeri, göktekileri ve yerdekileri yaratmışız."

Hayır hayır, onlar ilk yaratılışı kabul etmekle beraber, şu anda var olduklarını bilmekle beraber, şu içinde yaşadıkları düzenin kuruluşunu, yaratılışını görmekle beraber işi karıştırıp içinden çıkılmaz hale getirmeye çalışıyorlar.

Yani dertleri, yaşadıkları bu hayatta hesap-kitap gündeme gelerek iştahları kaçmasın, rahat rahat zulmetsinler, kan içsinler, dilediklerini öldürsünler, diledikleri gibi bir hayat yaşasınlar ve sonunda bir diriliş ve hesap olmasın. Yaptıklarının hesabı sorulmasın, tüm yaptıkları yanlarına kâr kalsın. İşte yeniden dirilişi imkânsız görerek reddedişlerinin altında yatan sebep budur.

Sorumluluktan kurtulmak için, keyiflerine göre bir hayat yaşamak için reddediyor, imkânsız görüyorlar. "Allah bu kadar insanı nasıl diriltecek? Bu kadar insanın amellerini nasıl tespit edecek?" diyorlar. Halbuki Allah daha insanları yaratmadan önce onların tüm amellerini tespit edip Levh-i Mahfuzda yazmıştır. Daha dünyaya gelmeden herkesin ne yapacağını, nasıl bir hayat yaşayacağını bilmektedir. Sonra her bir insanın yanı başında Kirâmen Kâtibin melekleri görevlendirmiş ki, onlar insanın nefes alışverişini bile saymakta ve tespit etmektedirler. Sonra insanların yaptıklarına semâ şahit, arz şahit, melekler şahit, insanın organları şahittir. Öyleyse niye zor olsun ki bu Allah'a? Tabii Allah'ı tanımayan kâfirler bunlardan habersizdirler.

8. "Öyleyse Allah'a, Peygamberine ve indirdiğimiz nûr'a, Kur'an'a inanın; Allah işlediklerinizden haberdardır."

“Öyleyse ey insanlar, ey kullar Allah’a iman edin. Allah’ın elçisine ve ona indirdiğimiz nûra, âyetlere, kitaba iman edin. Haydi Allah’a, Allah’ın hayata karışıcı olduğuna iman edin. Allah’ın hayatınıza karışmasında odak nokta seçip size örnek kul olarak gönderdiği peygamberinin örnekliliğine iman edin. Resûlü aracılığıyla size nûr, yol gösterici, hidâyet rehberi olarak indirdiği kitabına da iman edin. Hayatınızı onunla düzenlemek üzere iman edin.”

Rabbimiz kendisine, peygamberine ve kitabına iman istiyor bizden. Allah’a iman, O’nun istediği biçimde iman demektir. Allah’a iman, Allah’tan gelenlere imandır. Allah’a iman, Allah’ın hayata karışıcı olduğuna imandır. Allah’a iman, Allah’ın Rabb, Melik ve İlâh oluşuna imandır. Allah’a iman, O’nun istediği gibi bir hayat yaşamaya imandır. O’nun bizim hayatımızı düzenlemek üzere vahiy ve elçi gönderdiğine imandır. Allah’ın belirlediği hayat programına iman demektir. Allah’a iman, kişinin boynundaki kulluk ipini yalnız Allah’ın eline vermeye imandır. Kitabında kendisini nasıl tanıttıysa, hangi sıfatların sahibi, hangi sıfatların karşıtı olarak tanıttıysa öylece iman etmektir. Allah’a iman, göklere ve yere egemen oluşuna, göklerde ve yerde kendisinden başka egemen, Rabb, Melik, İlâh olmadığına, kendisinden başka kanun koyucu, yasa belirleyici olmadığına, ortağı ve benzeri olmadığına, kulluğun, itaatin, teslimiyetin sadece kendisine ait olduğuna imandır. İşte Rabbimiz bizden kendisine böyle bir iman isti-yor.

Sonra elçisine iman istiyor Rabbimiz. Peygambere iman, onu hayatın her bir biriminde örnek bilip adım adım takip etmeye imandır. Peygambere iman, onun bizzat Allah tarafından görevlendirilmiş, Allah tarafından yetkilerle donatılmış bir Allah sözcüsü olduğuna imandır. Yeryüzünde Allah’ın izniyle Allah’ın konuşan ağzı, dili olduğuna imandır. Peygamberin dinde temel rükün olduğuna imandır. Peygambere iman, onun Allah sözcüsü olarak söylediklerinin, yaptıklarının mutlak doğruluğuna imandır. Peygambere iman, onun hayatta örnek olduğuna, Allah’ın bizden onun gibi bir kulluk istediğine ve onun adım adım takip edilmesi gerektiğine imandır.

Peygambere iman demek onun örnekliliğine iman demektir. Peygambere iman, Allah’ın bizden istediği kulluğu icra ederken mutlak mânâda kendisine uyulması gereken model insan oluşuna, numune insan oluşuna iman demektir. Peygambere iman, onun hayat programına iman demektir. Peygambere iman, onun Allah’tan getirip haber verdiği şeylerin tamamının doğruluğuna iman demektir. Allah’ın onun vasıtasıyla insan hayatına karıştığına iman demektir.

Kitaba iman da Allah’ın vahiy gönderdiğine iman demektir. Ki-taba, o kitabın Allah’tan geldiğine imandır. Allah’ın bizimle konuştuğu-na, bize mesaj gönderdiğine, yeryüzünde bizi kanunsuz, yolsuz, yordamsız, plansız, programsız

bırakmadığına iman demektir. Kitaba iman, onunla sorumlu olduğumuza imandır. Kitaba iman onun içindekilere göre bir hayat yaşamaya, onunla hayatı düzenlemeye imandır. Onun mutlak sûrette yasa olduğuna ve hayatımızda uygulanması ge-rektiğine imandır. Kitaba iman, onunla hesaba çekilmeye imandır.

Kitaba iman demek, içindekilere iman demektir. İçindekilerin doğruluğuna ve uygulanırlılığına, uygulanması gerektiğine iman demektir. Kitaba iman, "Allah kitabında böylece buyurdu, ben de bunu aynen anladım ve kabul ettim" demektir. Yani Allah kitabında ne dedi? Bizzat Allah'la diyalog kurarak, Allah'ın kelâmıyla diyalog kurarak, ama bunu Peygamber örnekliliğinde anlayarak onu amele dönüştürmektir. Unutmayalım ki kitaba iman, kitapla yol bulabilmek, kitabı hayat programı yapabilmek için önce kitabı tanımak zorundayız. Kitabı tanımayan bir adamın onunla amel etmesi ve onu hayat programı yapması mümkün değildir. Bilelim ki uygulayacak kadar kitaptan tanıdığımız âyetler bizim iman ettiğimiz âyetlerimizdir. Öyleyse bu kitabı okuyalım, içindekileri tanıyalım, bu kitabın ortaya koyduğu Allah'ı, peygamberi tanıyalım ve Allah'ın istediği şekilde bu imanlarımızı gerçekleştirmiş olalım. Değilse siz bilirsiniz. Ama şundan haberiniz var mı?

9. "Toplanma günü (hesap sormak) için, sizi bir araya getirdiği zaman, işte o, kimin aldandığının ortaya çıkacağı gündür; Allah'a kim inanmış ve yararlı iş işlemişse, Allah onun kötülüklerini örter, onları içinde temelli ve sonsuz kalacağı, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyar; büyük kurtuluş işte budur."

Allah bir randevu, bir toplantı günü sizi toplayıp bir araya getirir. İşte o gün teğabun günüdür, aldanma, aldatma günüdür. Kazananların, kaybedenlerin açığa çıkacağı gündür o gün. Ğabn, ğaben kelimesi daha çok ticarî sahada kullanılır. Bu kelimeyi Rabbimizin kul-landığı gibi kıyametle alâkalı düşündüğümüz zaman, o günün teğa-bun günü olarak tavsif edildiğini görüyoruz. İnsanlardan pek çoğu bu dünyada gece-gündüz bir aldanışın içindedirler.

Ama hakiki teğabun, gerçek aldanış, kıyamet günü ortaya çıkacaktır. Kıyamet günü kimin kazanıp, kimin kaybettiği, kimin kimi kandırdığı, kimin hakkının kime geçtiği, kimlerin ömür sermayesini yanlış bir işe, yanlış bir inanca yatırıp iflas ettiği, kimin doğru bir inanca, kârlı bir işe yatırıp sonunda kazananlardan olduğu açığa çıkacaktır.

Bakın bu konuda bir hadis okuyayım:

"Bir adam kıyamet günü hesap kitap için Allah huzuruna getirilir. Şu beş şeyden sorguya çekilmeden mümkün değil yerinden ayrılmayacaklardır."

1: Malını nereden kazanıp nerelerde harcadığından. 2: Ne öğrendiği ve onunla ne amel işlediği konusundan. 3: Ömrünü nerelerde ne şekilde harcadığından.”

Ne dersiniz? Haydi ölüp bir hesaba çekilelim. Allah’ın huzuruna bir çıkalım. Çıkalım da bir bakalım, aldananlardan mıyız, yoksa ka-zananlardan mı?

1: Ömrünü nerelerde ve ne şekilde harcadığından. Ömrümüz bize verilen en büyük emanettir. Hayatımızı Allah bize onun süresini belli etmeden, ne zamana kadar olduğunu demeden bize vermiş ve ey kulum, sen sana verilen bu ömürle beni razı edeceksin, haydi bakalım demiş. Ama şekilde görüldüğü gibi, işte peygamberim gibi demiş, bizi peygamberinin önünde tutmuş. Yasalarla belirlenen gibi demiş, Kur’an’ın huzurunda tutmuş. Çevrende bulunanlarla beraber demiş görsel âyetlerinin huzurunda tutmuş. Evet bir ömür vermiş ama bunun faturası ve hesabı sorulacak demiş. İşte yarın bir hesap birimi olarak bu bize mutlaka sorulacak. Ömrünü nerede ve ne şekilde harcadın.

O zaman ömrümüzden harcadığımız bir bölüm adına soralım kendi kendimize. Diyelim saat beşi seçelim. Ne yaptık, nerede harcadık o zaman birimini? Zamanınız, mekanının, durumunuz, şekliniz, bi-çiminiz neydi, nasıldı? Ne yapıyordunuz? Kim dedi de yapıyordunuz? Nereye gidiyordunuz, nereden geliyordunuz, kim dedi diye gidip geliyordunuz? Neredeydiniz, neden? Yâni ömrün o bölümünü oraya niye verdiniz? Ne için verme ihtiyacı duydunuz? Kim dedi sizin orada olmanızı? Neden ordasınız? Peki nasıl ordasınız? Yâni o şekli, o biçimi sizden kim istedi? Çaresiz miydiniz? Ciddi misiniz? Allah kabul edecek mi bu mazeretinizi? Yâni Allah’ı aldatamayacağınızı bildiğinize göre kendi kendinizi kandırmaya çalışmayın.

2: Öğrendiklerimizden hesaba çekileceğiz. Neler öğrendik? O öğrendiklerimizi neden öğrendik? O öğrendiklerimizle neler yaptık, ne ameller işledik? Bunlar hesap sorusuymuş. Neler öğrendik? Eşya isimleri, plaka numaraları, şehir isimleri, artist isimleri, sokak isimleri, nehir isimleri, futbolcu isimleri, araba ve markaları, basınlar ve yayınlar, aktüaliteler, müzikler….

Peki nerde kullandık bunları? Ne işe yaradı bu öğrendiklerimiz? Meselâ araba kullanmayı bilmiyordunuz, öğrendiniz. Peki bu öğ-rendiğinizle ne yaptınız? Yerli dil, yabancı dil öğrendiniz, peki ne yaptınız? Nerde kullanmak içindi bu? Nice âletleri kullanmayı öğrendiniz, yani bunlar size zaman kazandıracaktı öyle mi? Tüm teknolojiyi âdeta evine taşımadan yana olan bir adam şöyle bir itirafta bulunmuştu: “Ben bana zaman kalsın diye her türlü araç ve gereci evime taşıdım, ama onlar benim zamanımı daha çok çaldılar ve bana zaman bırakmadılar” diyordu. Bizim ki de öyle mi? Her öğrendiğimiz bizi mutlu et-meliydi, acaba bu öğrendiklerimiz bizi mutlu etti mi? Yoksa tamamen aksine

mutluluklarımızı param parça, darmadağın mı ettiler? A kare, c kare toplanınca ne olur, ne olmaz mı öğrendiniz? Bunu nerede kullandınız? Oysa ilim öğrenecektiniz, o size Allah'ı tanıtacak, sizi O'na kulluğa yönlendirecekti. Siz böylece Allah'ı tek Rabb ve İlah bilecektiniz, size cennet yollarını açacak, cehennem yollarınıza barikatlar koyacaktı. Var mı bunlar?

3: Malınız kazanma ve harcama yerleriniz. Nereden kazandı bölümü var ya şu anda gerçekten insan zorlanıyor. Nereden kazandı acaba? Adam biliyor aslında oradan mal kazanılmaz. İslâm ona kazanç demez. Ama insanlar bunu hiç düşünmüyorlar, olsun yeter ki di-yorlar. Gelsin de nereden gelirse gelsin diyorlar.

Bir bölge bakkalına orada matematik öğreten bir öğretmen gelmiş; "aman bakkal, canım bakkal, ben çocuklara bir aydır çarpma işlemini öğretemedim. Toplamayı, çıkarmayı, bölmeyi öğrettim de a-ma bir türlü şu çarpmayı öğretemedim, lütfen gel de bir öğretiver" di-yor. Çarpmayı çok iyi biliyorlar ya adamlar. Herkes bir çeşit çarpıyor. Can ile çarpıyorlar, mal ile çarpıyorlar, ruhla, bedenle çarpıyorlar. Ya-ni ruh ve beden dengesini bozmak üzere nice çarpıklıklar üretiyorlar. Ama unutmayın ki yarın hesaba çekileceğiz. Nereden kazandık, nerelerde harcadık? Kimileri daha kazanmadan harcıyorlar. Cebindeki ka-dar harcamaya bırakmıyorlar insanları. İnsanlar teşvik edip onsuz ol-maz diyorlar, berikisi de harcamak zorunda kalıyor.

Evet, vücudumuz, sıhhat ve âfiyetimizden sorulacak. Sağlığınızı nerede harcadınız? Nerede nefes tükettiniz? Gözünüzün ferini nerede tükettiniz? Nerede gırtlak patlattınız? Nerede burun çektiniz? Kimlere ve nelere kulak verdiniz? Sırtınızı kimlere ve nerelere dayadınız? Nerede harcadınız sıhhat ve âfiyetinizi? Bunların hesabını ver-meden oradan bir adım bile atamayacaksınız.

Yâni Allah için bir bakın durumlarınıza. Acaba sizi hesaba çeken siz kendiniz olmuş olsaydınız ne diyecektiniz kendinize? Kurtuluş ümidiniz var mı? Yoksa eyvahlara başladınız mı? O zaman şimdiden bunu kendiniz söyleyin ve vazgeçin bu hayattan. Daha bir müslüman olmak için imkan arayın, imkan hazırlayın kendinize.

O gün kazananların kazandığını, kaybedenlerin de kaybettiklerini anlayacakları bir gündür. Mü'minler kazandıkları cenneti, mü'-minler kurtuldukları, âzât oldukları cehennemi görecekler. Kâfirler hak ettikleri cehennemi ve kaybettikleri cenneti görecekler. İki kere gülecek, iki kere sevinecekler. Bir cenneti kazandıkları için, bir de cehennemden âzât olup kurtuldukları için. İki kere kahrolacak kâfirler… Bir cehenneme aktıkları, bir de cenneti kaybettikleri için… Müslümanlar kazandıkları cenneti, kurtuldukları cehennemi görecekler. Kâfirler ka-zandıkları ateşi ve kaybettikleri cehennemi

görecekler. Biri aldanmış, biri aldatmış olacak. Biri kazanmış, biri kaybetmiş olacak. Zalimlerin, zulmedenlerin amelleri zulmettiklerine verilecek, zalimler kaybedecek, mazlumlar kazanacak. Mazlumların günâhları zalimlere yüklenecek, dünyada aldatanlar aldanacak, aldatılanlar aldatacak. Zira kıyamet günü mal, mülk yoktur. Zalim, kardeşine zulmetmenin yükünü yüklenecek. Onu burada indirmemenin aldanmışlığını taşıyacak. Dünyada kurtarıcılara, şâfîlere bel bağlayıp aldananlar, o gün herkesin kendi derdine düştüğünü görünce aldanmışlığı yaşayacaklar. Öyleyse:

Kim Allah'a Allah'ın istediği gibi inanır ve salih amel işlerse, hayatında bu imanını görüntülerse, iman kaynaklı bir hayat yaşarsa, Allah onun tüm seyyiatını, tüm günâhlarını örtecek, tüm sıkıntılarını, tüm problemlerini çözecek, geçmişini sıfırlayacak ve onu altlarından ırmaklar akan cennetlere girdirecek. Onlar ebedîyen o cennette kalacaklardır. Sıkıntı yok, dert yok, problem, yaşlanma, ölüm, hastalık yok; ebedîyen orada mutlu bir hayat yaşayacaklar. İşte en büyük kurtuluş, en büyük başarı, en büyük kazanç budur.

10. "İnkâr edip, âyetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar da ateşliklerdir, orada temellidirler. Ne kötü bir dönüştür!"

Ama küfredenlere, Allah'ı, Allah'tan gelen vahyi, kitabı ve peygamberi örtenlere, Allah'ın dinini örtbas edenlere, fıtratlarını örtenlere, kalplerini, azalarını, insan oluşlarını örtenlere ve de âyetlerimizi yalanlayanlara, âyetlerimizi yok farz edenlere, âyetlerimizin rolünü, işlevini bitirip, defterini dürenlere, onların yol gösterisinden uzak kendi hevâ ve hevesleri istikâmetinde bir hayat yaşayanlara gelince, işte onlar da cehennem sohbetçisidirler. Onlar orada hiç çıkmamacasına, ebedîyen kalacaklar. O cehennem, o ateş ne kötü bir gidiş yeridir? İşte kı-yamet, işte cennet, işte cehennem, işte hesap ve işte mü'minlerin ve kâfirlerin sonları.

Şu anda imtihandayız ve bu ikisinden birini tercih hakkına sahibiz. İsterseniz dirilişi, hesabı, kitabı reddedin. Olmaz böyle şey deyin. Bizim bu dünyadaki hayatımıza kimse karışamaz, biz dilediğimiz gibi bir hayat yaşarız deyin. Siz bilirsiniz. İşte Rabbimiz ısrarla uyarıyor. Tercihinizin sonucuna kendiniz katlanmak zorunda kalacaksınız, unutmayın. Bugün kimse sizi zorlamıyor ama yarın çaresiz Allah'ın hükmüne boyun eğeceksiniz.

11. "Başa gelen hiç bir musîbet Allah'ın izni olmak-sızın olamaz; Allah'a kim inanırsa onun gönlünü doğruya yöneltir. Allah her şeyi bilendir."

Başına gelen hiçbir musîbet yoktur ki bu Allah'ın izniyle olmasın. Başına ne gelirse bu Allah'tandır. Çünkü mutlak yetki Allah'ındır. Allah'tan başka hiç kimsede mutlak yetki yoktur. Allah'tan başka hiç kimse mutlak güç ve kudret sahibi değildir. Göklerin ve yerin sahibi, Mâliki, Kâdiri sadece Allah'tır. Kula bir şeyler, bir musîbet isabet et-mez ki bu Allah'ın izni ve takdiriyle olmasın. Hayatın ve ölümün sahibi sadece O'dur.

Kim Allah'a iman ederse Allah onun kalbini hidâyete ulaştırır, sevk eder. Allah kendisine iman edenin kalbini hidâyete açıverir. Kişi önce iman edecek, Rabbine teslim olacak, sonra da Allah onun kalbini İslâm'a, hidâyete açacak. Öyleyse dilemek insandan, yaratmak ta Allah'tandır. Yani kim ki hür iradesiyle hidâyeti talep ederse, Allah da onu hidâyetine ulaştıracaktır.

İşte hidâyet ve dalâletin kanunu, iman ve küfrün yasası budur. Elbette ki bunun ikisi de Allah'a aittir. Hidâyet de, dalâlet de, iman da, küfür de Rabbimize aittir. Kim iman eder, kendisi için hidâyeti diler, hidâyeti tercih ederse, Allah onun kalbini hidâyete açar. Onun kalbine öyle bir genişlik, öyle bir inşirâh, öyle bir ufuk açar, o kadar rahat bir gönül huzuruna kavuşur ki, İslâm'ı çok rahat yaşar, Allah'a çok rahat kulluk yapar. Allah'ın emir ve yasaklarının tümünden razı olur, emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından sakınmak onun için çok kolay hale gelir. İslâm'a, imana, Kur'an'a, sünnete, cennete ve itaate, ölüme hazırlığa yönelir.

12. "Allah'a itaat edin; Peygambere itaat edin; eğer bundan yüz çevirirseniz bilin ki Peygamberimize düşen apaçık tebliğdir."

Allah'a ve Resûlü'ne itaat edin. Rabbimiz kitabının her bir bölümünde kendisiyle birlikte Resûlü'ne itaat istiyor. Kendisine itaatin yanı başında hemen peygamberine de itaat emrediyor. Öyleyse anlı-yoruz ki Resule itaat Allah'a itaat, Resul'e isyan Allah'a isyandır. Çünkü Allah'a itaat, peygamberden öğrenilir. Allah'a kulluğun, Allah'a itaatin pratiği peygamberdir. Öyleyse bizler Allah'a itaat adına kitabı, Resul'e itaat için de sünneti tanımak, öğrenmek ve onlarla bu itaatimizi gerçekleştirmek zorundayız. Bu konuda kesinlikle Allah ve peygamberinin arasını ayırmaya hakkımız da, yetkimizde yoktur.

Eğer yüz çevirirseniz, Allah'a, peygambere itaatten yüz çevirir, itaatten çıkar, peygamberin örnekliliğini reddederseniz, bilesiniz ki peygamberimizin görevi sadece apaçık bir tebliğdir. Onun bundan başka bir sorumluluğu yoktur. O Resûl'ün tebliğine muhatap olanlardan dileyen onun dâvetini kabul eder, dileyen de reddeder. O peygamber zorba değildir. Yani onun zorla insanları Müslüman yapma yetkisi de, sorumluluğu da yoktur. Yine onun nebîliğine kalben inanmadığı halde ben de inandım diyen bir kimseye de o Resûl'ün diyebileceği, yapabileceği bir şey yoktur. Çünkü kalplerin sahibi de, o kalpleri hidâyete açıcı da Allah'tır. Resul ancak zâhire göre hüküm verecektir.

13. "Allah vardır, O'ndan başka tanrı yoktur. İnananlar yalnız Allah'a güvensinler."

Allah kendisinden başka İlâh olmayandır. Kendisinden başka kulluk edilecek, itaat edilecek, sözü dinlenecek, çektiği yere gidilecek İlâh yoktur. Emri

dinlenecek, yasaları uygulanacak, yasaklarından ka-çınılacak, kulları üzerine egemen olacak sadece Allah'tır. Öyleyse mü'minler sadece O'na tevekkül etsinler. Mü'minler sadece O'na güvensinler, boyunlarındaki kulluk iplerinin ucunu sadece O'na versinler, sadece O'nun kararlarını uygulasınlar. Kendilerine Allah'tan başka velî, O'ndan başka vekil aramasınlar. Vekaletlerini sadece O'na versinler. Sadece O'nun istediği hayatı yaşasınlar. Çünkü O'ndan başka vekil yoktur.

Söyleyin, O'ndan başka kullarından hangisinin vekilliği söz konusu olabilecek ki? Ölümlü olanlar, sonlu olanlar, aciz olanlar, bilgisiz olanlar vekil olabilirler mi? Vekaletimizi kendisine teslim ettiğimiz varlık bizim adımıza karar verecek ve biz onun bizim adımıza aldığı kararları uygulayacağız. Onun bizim adımıza aldığı kararlara, hayat programına güveneceğiz ve bağlanacağız. Şüphesiz ki insanın vekiline ihtiyacı olacaktır. Bu vekil de onun ihtiyaçlarına her zaman cevap verecek. Allah'tan başka böyle birileri var mı? Ölmeyen, dayandığınız zaman, güvendiğiniz zaman sizi boşa çıkarmayacak birileri var mı? Sonra bu vekilin müvekkillerine, kullarına hiçbir ihtiyacı da olmamalıdır. Kullarına ihtiyacı olan bir vekil onlar adına alacağı kararlarda etki altında kalacak ve çoğu zaman onları satacaktır. Halbuki Allah'ın kullarına hiçbir ihtiyacı olmadığı gibi, kullarını da satmaz. Eğer Allah berisinde kendimiz gibilerini vekil kabul eder, velâyetimizi onlara verir, onların bizim adımıza aldığı yasaları uygulamaya kalkışırsak, bir gün bize olan ihtiyaçlarından dolayı canları sıkılabilir, bizi satabilir, bir gün ölebilir, yıkılıp gidebilirler. Ama kim ki Allah'ı vekil kabul eder ve sadece O'na kulluk ederse kesinlikle bilesiniz ki o Allah bizi ne satar, ne de ölerek bizi boşa çıkarır. İşte bakın her şeyi bilen, her şeye güç ye-tiren vekilimizin bizim adımıza aldığı bir kararıyla, bir uyarısıyla karşı karşıyayız:

14. "Ey İnananlar! Eşleriniz ve çocuklarınızdan size düşmanlık edenler olur, onlardan sakının; ama, siz affeder, suçlarını örter ve bağışlarsanız, bilin ki Allah da bağışlar ve acır."

"Ey iman edenler, ey benim velâyetimi kabul edenler, muhakkak ki zevcelerinizden, hanımlarınızdan ve evlatlarınızdan size düşman olanlar vardır. Unutmayın ki onlar sizin için bir fitne konusudur, onlardan sakının. Eğer affederseniz, barışırsanız, kabahatlerini, kusurlarını örter, müsamahalı davranırsanız, bilesiniz ki Allah Gafurdur. Bilesiniz ki Allah Rahîmdir."

15. "Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız bir imtihandır. Büyük ecir ise Allah katındadır."

"Muhakkak ki ey mü'minler, mallarınız ve çocuklarınız da sizin için bir fitne, bir imtihan konusudur. Unutmayın ki en büyük ecir, en büyük mükâfat ta Allah yanındadır, Allah katındadır."

Velîmizin, vekilimizin bizim adımıza iki dikkat çekmesiyle, iki uyarısıyla karşı karşıyayız. Bu uyarının ilkinde eşlerimizin ve çocuklarımızın bize düşman oldukları anlatıldı, ikincisinde ise mallarımızın ve çocuklarımızın bizim için bir deneme, bir imtihan, bir fitne olduğu anlatıldı. Ama hemen uyarılarının devamında kendisinin Gafur ve Rahîm oluşu, büyük ecirlerin katında oluşu gündeme geldi. Yani büyük mükâfatın hanımlarımızın, çocuklarımızın yanında değil, mallarımızın-mülklerimizin yanında değil, Allah yanında olduğunu öğrendik.

Velîmizin beyanına göre eşlerimiz ve çocuklarımız bize düşmandır. Peki ne yapacağız? Nasıl anlayacağız bunu? Kaçacak mıyız onlardan? Kovacak mıyız onları? Böyle bir şeyi nasıl yapabiliriz?! Çünkü onlar bizim her şeyimiz. Onlarsız bir hayatı nasıl düşünebiliriz? Allah bizi böyle yaratmış. Bir erkeği kadına, kadını da erkeğe muhtaç yaratmış. Evlilik yasasını O koymuş. Eşlerimizi nefsimizden yaratmış ve onlarla evlenmeyi O emretmiştir. Bizim onlarda, onların da bizde sükûna ererek, doyuma ulaşarak Rabbimize rahat kulluğa yönelebileceğimiz anlatılmıştır.

Evlenmenin sonucunda oğullar, kızlar veren de Allah'tır. Allah vermedikçe bir insanın asla bunlara ulaşması mümkün de değildir. Toptan yaratırdı Rabbimiz bizi ve biz, kim kimin karısı, kızı? Kim kimin oğlu, babası, bilemezdik. Ama Rabbimiz öyle yapmamış. Bizi baba, ana, karı, koca, evlât şeklinde yaratmış. Yani bu yasayı kendisi böylece belirleyen Rabbimiz şimdi bize diyor ki, "eşleriniz, çocuklarınız size düşmandır." Peki nasıl anlayacağız bunu?

Eğer bunlar Rabbimize kulluk adına geldiğimiz, getirildiğimiz bu dünyada, bu imtihan salonunda eşlerimiz ve çocuklarımız Allah'a kulluk yolumuzda önümüze engeller, bizim esas gâyemiz olan kulluğumuza ayak bağı, cennetimize mâni olmaya başlamışlarsa, işte o noktadan itibaren bilelim ki onlar bizim düşmanımızdır. Eğer hanımlarımız ve çocuklarımız, kocalarımız ve çocuklarımız bizi Allah'a isyana, bizi kulluktan uzaklaşmaya ve cehenneme doğru götürmeye başlamışlarsa, kesinlikle bilelim ki işte o zaman onlar bizim düşmanlarımız-dır. Eğer biz kendi kendimizi hayırdan şerre, kulluktan isyana, cennetten cehenneme doğru götürmeye başlamışsak, kesinlikle bilelim ki biz kendi kendimizin düşmanı olmaya başlamışız demektir.

İşte görüyoruz. Allah'a kulluk yolunda yürüyen mü'min bir kocaya aksi istikâmette yürüyen karısı ve çocukları veya Allah'a itaate yönelmiş mü'mine bir kadına, aksi istikâmette yürüyen kocası ve çocukları büyük engeller ve problemler çıkarabilmektedir. Genellikle Allah'a kulluğu birinci plana almış, dünyayı, dünya ikballerini, dünya zevk ve sefasını ikinci plana atmış bir erkeğe karşı hanımı ve çocukları büyük bir talihsizlik olarak bakarlar.

Öyle ki, kocalarını, babalarını cehenneme gönderme pahasına da olsa bu dünyada kendilerine refah ve zenginlik içinde bir dünya sunmasını beklerler. Yine Allah'a kulluğu birinci plana çıkarmış pek çok mü'mine hanımın kocaları ve çocuklarının onların hayatlarını zindan ettiklerini görüyoruz. Allah için bir cihada çıkacak kocaların önünde en büyük engel, hanım ve çocuklardır.

İşte Rabbimiz bu konuda bizleri uyardıktan sonra buyurur ki: "Eğer siz onları affeder, müsamaha ile muamelede bulunur, onları Allah çizgisine çekmeye çalışır, eğitme yoluna gider, hem kendi yolunuz, kendi kulluk programınızla onları tanıştırır, barıştırır, hem de Allah'la aralarını düzeltirseniz, onları Allah'a iyi kullar, cennete iyi aboneler yapabilirseniz, bunun kavgasını verirseniz, kesinlikle bilesiniz ki Allah sizi de bağışlayacak, eşlerinizi ve çocuklarınızı da bağışlayacaktır."

İkinci âyette de Rabbimiz, "mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir fitne, bir imtihan konusudur," diyor. Varlığıyla-yokluğuyla, azlığıyla-çokluğuyla bilelim ki mallarımız-mülklerimiz, oğullarımız- kızlarımız bir denemedir, bir imtihandır. Rabbimiz bu verdikleriyle bizi sürekli denemektedir. Mallarımız-mülklerimiz, oğullarımız-kızlarımız konusunda cennete gidebilmenin hesabını güzel yapmak zorundayız. Eğer bir imtihan sebebiyle bize verilen mallarımız ve çocuklarımızla ilişkilerimizi Allah'ın istediği biçimde ayarlayamaz ve onların altında ezilirsek, dünya bize hakim olursa, bu sahip olduklarımız bize Allah'ı, ahireti, Allah'ın hesabını unutturursa, Allah korusun bu imtihanı kaybettik demektir.

Yani bu Rabbimizin bize verdiklerini imtihan sebebi bilmez de, mutlak gâye olarak görmeye başlarsak kaybetmişiz demektir. Ama bütün bu sahip olduklarımızı bize bir imtihan sorusu olarak Allah'ın verdiğinin bilinci içinde onları Allah'a kullukta kullanmayı becerebilirsek, eşimizi, oğlumuzu, kızımızı Allah'ın istediği bir yöne yönlendirebilirsek, işte o zaman imtihanı kazanmışız demektir. Eşimizle, malımızla, oğlumuzla, kızımızla Allah'a itaate ve cennet kazanmaya yönelebilirsek, unutmayalım ki Allah'ın öbür taraftaki mükâfatı çok büyük olacaktır.

16. "Allah'a karşı gelmekten gücünüzün yettiği kadar sakının, buyruklarını dinleyin, itaat edin; kendinizin iyiliğine olarak mallarınızdan sarf edin; nefsinin tamahkârlığından korunan kimseler, işte onlar saadete erenlerdir."

Gücünüz yettiği kadar, becerebildiğiniz kadar Allah'tan ittika edin. Takatiniz kadar Allah konusunda takvalı olun. Allah'ın koruması altına girin. Allah'la yol bulun. Yolunuzu Allah belirlesin. Hayatınızı Allah için yaşayın. Kendinizi Allah'ın beğenisine harcayın. Eşinizi, oğlunuzu, kızınızı, malınızı

Allah’ın istediği yerlerde kullanın. Sahip olduklarınızın tümünü Müslümanlık yolunda tutun. Allah’ın helâl ve haram sınırlarına riâyet edin. Allah’ın dur dediği yerde durun. Gücünüz nispetinde Allah’tan ittika edin.

Dinleyin. İşitin, kulak verin Allah’ın kitabına. Kulak verin Resû-l’ün dâvetine. İtaat ediniz, okuyunuz, duyunuz, öğreniniz Allah’ın âyetlerini, peygamberin dâvetini, sonra da uygulamak üzere itaat ediniz. İşitmeden, duymadan itaat ettik diyenlerden olmayınız. İnfak ediniz. Hayatınızı paylaşmadan yana olunuz. Allah’ın size verdiklerini Müslümanlara bol bol dağıtmadan yana olunuz.

İşte böyle yaparsanız, bilesiniz ki bu nefisleriniz için hayır olur. Kim ki nefsinin cimriliğinden korunursa, kim cömert olur, özveride bulunur, kardeşlerini kendi yerine koymayı becerebilirse, kendisi muhtaç olduğu halde kardeşlerine verebilirse işte felaha erenler, kurtuluşa erenler onlardır.

Kim ki sadece kendi menfaatini düşünmez, sadece kendi dünyasını, kendi zevklerini düşünmeyip Müslüman kardeşlerini de düşünürse, Rabbinin bir imtihan sebebiyle kendisine verdiklerinden Müslüman kardeşlerinin evine de gitmesini isterse, kendi zevkinden, kendi arzularından, kendi rahatından fedâkârlık yapmayı becerebilirse, işte dünyada da ukbâda da kurtulanlar onlardır.

Rabbimiz, Allah’ın kitabına ve Resûl’ünün sünnetine kulak veren, oradan aldığı emir ve yasaklara riâyet eden, kendi nefsini cimrilik hastalığından kurtarıp sahip olduklarını Müslüman kardeşleriyle paylaşmanın kavgasını veren kimseler kurtulanlardır, diyor.

17. “Eğer Allah'a güzel bir ödünç takdiminde bulunursanız, onu sizin için kat kat yapar ve sizi bağışlar; Allah, şükrün karşılığını verendir; Halîmdir.”

Kim ki Allah’a güzel bir borç verirse unutmayın ki Allah onu sizin için kat kat katlar, size mağfiret eder, sizin günâhlarınızı örter, geçmişinizdeki günâhlarınızı sıfırlar. Çünkü Allah Şekûr’dür, şükürleri, teşekkürleri, kullukları kabul edendir, şükredilecek tek varlıktır ve Halîmdir. Size karşı son derece yumuşak, merhametli olandır.

'Şâkir', 'şükr' mastarının fâil ismidir. 'Şekûr' ise bu fâil ismin mübâlağalı (abartılı) halidir. 'Şükr', sözlükte, yapılan iyiliği bilmek ve bunu birtakım belirtilerle ortaya koymak anlamına gelmektedir. İyiliğin ve ihsânın nereden geldiğini düşünüp bilmek, nimet vereni anlamak, tanımak, sonra da bu bilmeyi birtakım hareketlerle göstermektir. 'Şük-r'ün tam zıddı ise 'küfr'dür. Küfr, nimet vereni inkâr etmek ve nimetin sahibini gizlemeye çaba harcamaktır. ‘Şâkir’

şükreden demektir. Kur’-an-ı Kerim’de iki âyette Allah hakkında, diğerlerinde ise Allah’a şük-reden mü’minler hakkında tekil ve çoğul olarak geçmektedir.

‘Şekûr’ sözlükte, çok çok şükreden demektir. Bu kavram da daha çok şükreden kullar hakkında kullanılmaktadır. Ancak dört âyet-te Allah (c.c.)’ın ismi olarak geçmektedir.

Kulun Allah’a şükretmesi, O’nun verdiği nimetleri bilmesi ve bunu bizzat kulluk yaparak, Allah’a itaat ederek yerine getirmesi şek-linde görülür. Ancak Allah’ın ‘Şâkir veya Şekûr’ olması böyle değildir.
Allah hakkında kullanılan 'şâkir ve şekûr' kelimelerinin yalnız değil de, 'Ğafûr, Halîm ve Alîm' sıfatlarıyla beraber gelmeleri dikkat çekmekte-dir. Allah (c.c.) Şekûr’dur. Yani kullarının az amellerine karşı çok mükafat verendir, ecirlerini kat kat artırandır.

Bir başka deyişle şekûr, Allah’ın kullarını bağışlaması, amellerinin karşılığını vermesi ve onları övmesidir. Kullarından gelen az bir şükre râzı olması da Allah’ın ‘Şekûr’ olmasının bir sonucudur. Allah (c.c.) kullarından gelen az şükre râzı olarak onları çok şükre teşvik etmekte, az da olsa şükrü küçümsemeyip bu görevi yapmalarını istemektedir. Allah kullarının ecirlerini noksansız öder ve kendi fazlından onların ecirlerini daha da artırır. Çünkü O Ğafûr ve Şekûr’dur; bağışlayandır ve şükrü kabul edendir (Fâtır, 30, 34). Allah iyilik e-denlerin iyiliğini artırır. Çünkü O Ğafûr ve Şekûr’dur (Şûrâ, 23). Kim, kendisine farz kılınan ibadetlerin fazlasını gönülden yaparsa, onun karşılığını alır. Çünkü Allah (c.c.) Alîmdir (bilendir) ve Şekûr’dur (şükrün karşılığını verendir) (Bakara, 158).

Şu âyette de aynı sıfat Halîm ismiyle beraber kullanılmaktadır:
Evet, eğer Allah’a güzel bir borç verecek olursanız (Allah rızâsı için ihtiyaç sahiplerine infak eder veya fâizsiz borç verirseniz), onu sizin için kat kat artırır ve sizi bağışlar. Allah Şekûr’dur (şükrü kabul edip çok ihsan edendir), Halîm’dir (ceza vermekte acele etmeyendir.

Allah’a güzel bir şekilde borç vermek, O’nun yolunda malı iç-ten gelerek, severek ve isteyerek infak etmek, karşılıksız borç vermek şeklinde tefsir edilmiştir. Allah (c.c.), kuluna verdiği maldan infakta bulunmasını istiyor, bunun da karşılığını bol bol veriyor. Kul, şükrünü noksan yaptığı zaman da ona ceza vermekte acele etmiyor, ona hilimle (yumuşaklıkla) davranıyor.

Aynı ifadeyi Kur’an’da iki yerde daha görmekteyiz (Bakara, 245 ve Hadîd, 11). Kullar, şükrün bir ifadesi olarak Allah’ın kendilerine verdiği maldan ihlaslı bir şekilde O’nun yolunda harcarlarsa, Allah’a borç verirlerse; Allah da bunun karşılığını kat kat öder. Çünkü O, şük-rü karşılıksız bırakmaz. Veya

kullar namaz, oruç, cihad, emr-i bil'ma-ruf gibi kulluklar işleyerek bugünden Allah'a borç olarak sunarlarsa yarın onlara en çok muhtaç oldukları bir ortamda Allah onu onlara kat kat fazlasıyla verecektir.

'Şâkir' sözlükte şükreden anlamına gelmekle beraber Allah hakkında kullanıldığı zaman, tıpkı 'Şekûr' gibi şükrün karşılığını, şük-reden kimseyi bilip ona hak ettiği mükafatı veren demek olur. Bunun için Kur'an'da iki âyette ve Alîm sıfatıyla birlikte geçmektedir. Bunun Alîm sıfatıyla birlikte kullanılması, bu ismin yanlış anlaşılmasını önle-mekte, kulun yaptığı şükrün Allah tarafından bilinip karşılığının veri-leceği açıkça bildirilmiş olmaktadır.

"Eğer şükreder ve iman ederseniz, Allah size ne diye azap etsin? Allah, Şâkir'dir (şükrün karşılığını verendir), Alîm'dir (bilendir)"
(4/Nisâ, 147)

Dikkat ederseniz Rabbimiz bizden bir karz-ı hasen, güzel bir borç istiyor. Ama bu Yahudilerin iddia ettikleri gibi Allah fakir de, bize ihtiyacı var da bizden kendisine borç istiyor değildir. Allah Ğanî'dir, Allah zengindir, gökler ve yer O'nundur; O'nun bize bir minneti yoktur. Bizden borç istemesi kendisi için değil, bizim içindir.

Değilse bizi de tüm diğer varlıkları da doyuran, rızık veren O'-dur. Bize verdiklerinden bizim menfaatimiz için istiyor Rabbimiz. "Size verdiklerimden Benim fakir kullarıma, ihtiyaç içinde kıvranan kardeşlerinize verin," diyor Rabbimiz. Ama sanki kendisine istiyormuş gibi, kendini fakirler konumuna indirgeyip onlara karzda bulunmamızı isti-yor. Bize verdiği ekmekten, paradan, imkândan, fırsattan, akıldan, bil-giden, zamandan kullarına da ulaştırmamızı istiyor Rabbimiz. Ömrümüzden, zamanımızdan, paramızdan, bilgimizden karşılığını Allah'tan bekleyerek Müslüman kardeşlerimize ulaştıracağımız şeylerin karşılığında Rabbimiz bize bol bol nîmetler verecek öbür tarafta. Kaldı ki zaten biz sahip olduklarımızı Allah'a vermezsek, bir gün gelecek her şey bitecek. Ne ömrümüz kalacak, ne para, ne pul, ne bilgi. Her şeyin bittiği gün biz göreceğiz ki, Allah için yaşamadığımız hayat, Allah için muhtaçlara ulaştırmadığımız bilgi, Allah için dağıtmadığımız mallar, mülkler hepsi boşa gitmiş.

Öyleyse gelin ey Müslümanlar sahip olduklarımızı Allah yolunda kullanalım. Sahip olduklarımızı Allah yolunda yatırım yapalım. Na-maz, oruç, hac, cihad, infak, zaman gibi bugün Allah için ne takdim etmişsek, bilelim ki yarın Allah katında onları hazır bulacağız. Hem de kat kat artırılmış olarak. Bir de yarın onlara en muhtaç olduğunuz bir anda onları Allah'ın yanında hazır bulacağız. Rabbimiz diyor ki burada, "kullarım şimdi bu dünyada bana güzel borçlar sunun, güzel ameller takdim edin ki, onlar bende emânet kalsın, yarın

size en lazım olduğu günde benden alırsınız. Cennete girmek için mi lazım oldu? Cehennemden ve azaptan kurtulmak için mi lazım oldu? Onlara en çok muhtaç olduğunuz bir günde onları benden alırsınız.”

Bunları Allah’a vermeseniz de, Allah hatırına kullanmasanız da zaten elinizden çıkıp gidiyor. Öyle değil mi? Meselâ şu anda şu bir saatlik zamanı Allah’a ayırmasaydınız, nasıl olsa yine geçecekti değil mi? Öyleyse zamanınızı Allah için harcayın, onu O’na bir emânet olarak sunun ki, yarın ondan alırsınız. Akıllarınızı, zekalarınızı sadece para kazanmaya değil de biraz da Allah’ın âyetlerini tanımaya, ağızlarınızı sadece yemeye, içmeye değil de, biraz da Allah’ın dinini çoluk-çocuğunuza anlatmaya harcayın böylece Allah’a güzel bir borç sunun ki, yarın Allah’tan onu alasınız. Paralarınızı sadece kendi cebinize at-madan yana değil de, biraz da fakirlerin cebine atmadan yana olun ki, yarın Allah’tan alırsınız. Yiyecekleri sadece kendi evinize değil biraz da fakir kardeşlerinizin evine götürmeden yana olun ki, yarın Allah’tan alırsınız.

Şu anda bir imtihanda olduğunuzu unutmadan bir hayat yaşayın. Mallarınız, mülklerinizle, eşleriniz, çocuklarınızla Allah’la barışık bir hayatın içinde olun. Allah için fedâkar olun. Cennet kazanmanın hesabı içinde olun. O zaman Rabbinize şükredenlerden ve Rabbinizin teşekkürüne hak kazananlardan olacaksınız. Çünkü unutmayın ki Allah Şekûr’dür. Allah kullarına karşı Şakirdir. Eğer insanlar Allah’a Allah’ın istediği biçimde iman eder, Allah’ın istediği biçimde bir hayat yaşarlarsa kesinlikle bilsinler ki Allah onlar için Şâkirdir. Rabbimiz za-ten şükredilmeye lâyık yegâne varlık olduğu gibi, aynı zamanda yaptıklarından ötürü kullarına teşekkür edendir. Allah kullarına teşekkür eden, kullarının yaptıklarını karşılıksız bırakmayandır.

18. “Görüleni, görülmeyeni bilendir, güçlüdür, Hakîmdir.”

Çünkü gaybı da, şahadeti de bilen O’dur. Gaybın da, şahidin de âlîmi O’dur. Görünenlerin de, görünmeyenlerin de bilicisi Allah’tır. Azîz olan da, izzet, güç, kuvvet sahibi, kâfirlerden, düşmanlarından intikam alan da O’dur, Hakîm olan da O’dur. Hayata hakim olan da, hikmet sahibi olan da O’dur. Hem bu dünyada, hem de ahirette hükmü geçerli olan, Müslümanlara izzet ve şeref kazandıracak da O’dur.

Bu sûre ile alâkalı bu kadar söz yeter Rabbim gereğiyle iman edip amele dönüştüren kullarından eylesin. Vel hamdü lillahi Rabbil’â-lemîn.